

Rijksoverheid

IAO0602I

Toerisme en COVID 19

BWO Toerisme 2 juni

Besluitvorming lijn toerisme richting de zomer

Gevraagd besluit 1: De MCCb stemt in met de lijn voor Toerisme (eerder besproken in BWO toerisme op 29 mei jl.)

Lijn BWO Toerisme 29 mei

1. Nederlanders mogen deze zomer in eigen land op vakantie, maar worden gevraagd dit alleen in de vakantieperiode te doen als zij afhankelijk zijn van de schoolvakanties.
2. In principe wordt reisadvies aan NL-ers voor EU, Schengenzone, BES en CAS en VK **vanaf 15 juni** op 'geel' gezet, tenzij RIVM aangeeft dat er verhoogde gezondheidsrisico's in deze landen spelen, een land aangeeft nog niet open te zijn voor Nederlandse toeristen of er quarantaine-maatregelen gelden voor Nederlandse toeristen bij aankomst in een land. St Maarten wordt onderzocht i.s.m. Frankrijk.
3. Niet-noodzakelijke reizen vanuit EU-landen, Schengen en VK naar NL **vanaf 15 juni** toestaan, mits landen geen 'oranje' reisadvies hebben vanwege hogere risico's met betrekking tot besmetting met Corona.
4. Voor reizigers uit landen met code 'oranje' geldt een dringend advies tot 14-dagen thuisquarantaine voor zover er ook sprake is van COVID-gerelateerde risico's in dat land.
5.

11.1

Aandachtspunten bij besluit

- A. Repatriëring en verzekering (sheet 3)
- B. Handhaafbaarheid 14 dagen thuisquarantaine (sheet 4)
- C. Communicatieboodschap en -plan (sheet 5-7)
- D. Openbare Ruimte (sheet 8)
- E. Openbaar vervoer, incl. *access points* (sheet 9)
- F. Caribisch deel van het Koninkrijk (sheet 10)
- G. Overig (sheet 11)

10.2a 11.1

A. Repatriëring en verzekering

Gevraagd besluit 2: de MCCb neemt kennis van de dekking van verzekering als een gebied van 'geel' naar 'oranje' springt en stemt in met de onderstaande lijn t.a.v. repatriëring

Verzekering

- Zorgverzekering: onafhankelijk van het reisadvies, geeft wereldwijde dekking tot bedrag dat vergelijkbare zorg in Nederland zou kosten.
- Reisverzekering: ben je in een gebied waarvoor het reisadvies van geel naar oranje gaat? Dan wordt van je verwacht dat je zo snel mogelijk uit dit gebied reist. In de tussentijd ben je verzekerd. Waarvoor je precies verzekerd bent, hangt af van je specifieke polis. Iedereen wordt aangeraden deze goed na te kijken voor vertrek.
- Reisverzekering: reis je naar een land waarvoor het reisadvies op oranje staat? Dan is de dekking afhankelijk van de afgesloten polis.

Repatriëring door de reissector

- Als een Nederlander een georganiseerde reis (zgn. pakketreis) boekt bij een ANVR-aangesloten touroperator dan zal de touroperator helpen om terug te komen naar Nederland, als een land van geel, oranje wordt.
- Afhankelijk van de situatie zal de Stichting Garantiefonds Reizen (SGR) een calamiteit uitroepen en dan kunnen de reisorganisaties kosten gemoeid met een dergelijke repatriëring indienen bij Calamiteiten fonds van SGR. Deze komen dus niet ten laste van de reiziger.
- Als men zijn eigen reis samenstelt (dus los ticket en losse hotelboekingen), dan is men in principe zelf verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van de terugreis.

Repatriëring door de overheid

- Een repatriëring zoals die de afgelopen maanden is uitgevoerd is uitzonderlijk, omdat dit een situatie was die velen overviel. Iedereen is nu bewust van de risico's van een evt. tweede golf. De keuze om op dit moment met deze situatie in het achterhoofd op vakantie te gaan is eigen verantwoordelijkheid.
- Daarom ligt een nieuwe repatriëringsactie (voor mensen die geen pakketreis hebben) in de toekomst niet voor de hand. Dit zal worden meegegeven in een algemene disclaimer bij de af te schalen reisadviezen.

B. Thuisquarantaine

Gevraagd besluit 3: de MCCb neemt kennis van beperkte de mogelijkheden om thuisquarantaine te handhaven

Hoogrisico-landen

- Niet-noodzakelijke reizen vanuit en naar hoog-risicolanden worden afgeraden. Dit zijn voorlopig alle landen buiten EU/Schengen/VK en landen/gebieden daarbinnen die door het RIVM als hoog-risico worden aangemerkt en daarom een oranje reisadvies hebben.
- Inkomende reizigers (Nederlanders en buitenlanders) vanuit hoog-risicolanden worden dringend geadviseerd om 14 dagen in thuisquarantaine te gaan. Dit betekent dat je 14 dagen niet je woning of verblijfplaats mag verlaten.

Beperkte handhaafbaarheid

- Thuisquarantaine voor inkomende reizigers is op dit moment moeilijk afdwingbaar. De mogelijkheden worden met de spoedwijziging (volgende week in MR) van de WPG enigszins verruimd. Optreden is dan mogelijk als 1) dit noodzakelijk is om ernstig gevaar voor de volksgezondheid door verspreiding van Covid-19 te beteugelen en 2) de betrokken persoon niet tot vrijwillige quarantaine bereid is.
- Hiermee blijven de mogelijkheden tot handhaving zeer beperkt.

11.1

C. Communicatie (1) - boodschap

Gevraagd besluit 4: de MCCb stemt in met de uitwerking van de onderstaande communicatielijnen.

Bereid je voor

- Informeer je voor vertrek goed over het land van bestemming via het reisadvies van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Download de Reisapp van Buitenlandse zaken en zet pushberichten aan.
- Plan je reis naar je vakantieadres zorgvuldig. Weet welke maatregelen er zijn tijdens je vliegreis of in de landen waar je met de auto doorheen rijdt.
- Weet waarvoor je wel en niet verzekerd bent tijdens je reis, inclusief repatriëring.

Volg de regels en let op

- Weet welke regels in het land van bestemming gelden en houd je hieraan.
- Leef tenminste de regels die voor iedereen in Nederland gelden, ook in het buitenland na. Als de lokale regels strenger zijn, dan gelden deze.
- Houd tijdens je vakantie de situatie ter plaatse nauwlettend in de gaten.
- Houd het Nederlandse reisadvies in de gaten.

Bij klachten, laat je testen

- Ontwikkel je tijdens je vakantie in het buitenland klachten, meld je dan bij de lokale gezondheidsautoriteiten.
- Ontwikkel je bij thuiskomst in Nederland klachten? Blijf thuis en laat je testen. Maak een afspraak via 0800-1202.

C. Communicatie (2) - boodschap

Wat mag niet?

- Niet naar landen met een oranje en rood reisadvies.
- Bij terugkomst uit een hoogrisico land moet je thuis 14 dagen in quarantaine.

Vakantie naar Nederland

- Reizen naar Nederland is toegestaan als je niet uit een hoog risicoland komt.
- Kom je toch uit een risicoland naar Nederland? Dan 14 dagen op je vakantieadres in quarantaine.
- Houd je aan de Nederlandse basisregels die voor iedereen gelden.
- Gebruik het OV alleen voor noodzakelijke reizen en met een mondkapje op.
- Klachten? Blijf binnen en laat je testen.
- Besmet met Covid-19? Dan moet jij in jullie vakantieverblijf in isolatie en je reisgenoten in quarantaine.

Communicatieplan/campagne

Bovenstaande boodschappen worden via alle beschikbare communicatiemiddelen uitgedragen naar uitgaande Nederlandse toeristen en buitenlanders die naar Nederland willen komen. Hiervoor wordt in overleg tussen alle betrokken departementen, lokale overheden, veiligheidsregio's een plan opgesteld. Waar mogelijk worden hier ook de reisbranche, vervoerders en houders van accommodaties betrokken.

D. Openbare Ruimte en Toerisme (1)

Knelpunten

- Drukke door toerisme is in Nederland vooral te zien in Amsterdam, Zaandam, Kinderdijk, Giethoorn, aan de stranden in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland, en in grenssteden als Enschede, Venlo en Roermond.
- In het algemeen is de drukke rondom campings en bungalowparken acceptabel.
- De drukke in met name Zaandam, Kinderdijk en Giethoorn wordt veroorzaakt door bussen die toeristen af- en aanvoeren. Deze toeristen verblijven veelal in Amsterdam
- Naar verwachting loopt de capaciteit van Amsterdam (openbare ruimte, commerciële voorzieningen en attracties) in 2020 al vol met inwoners van Amsterdam zelf en inwoners uit de regio en Nederland.

Aanpak

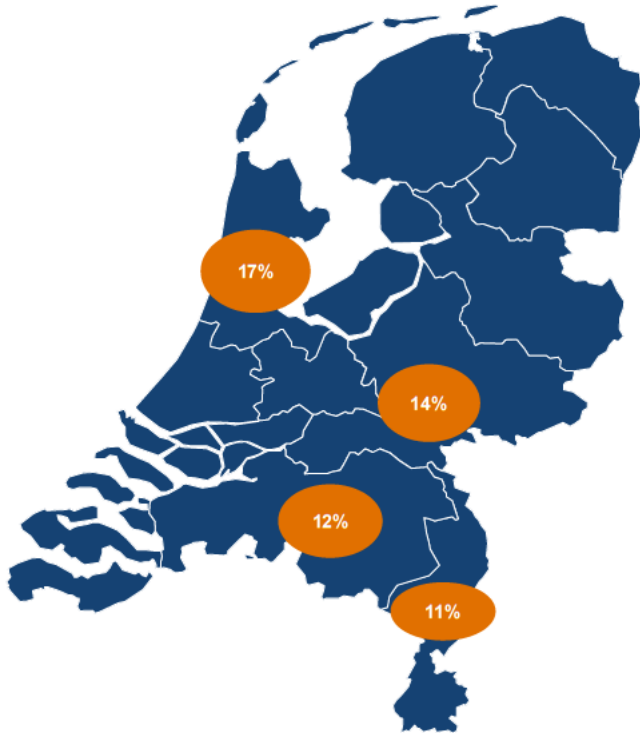
- De werkgroep Openbare Ruimte treft maatregelen gericht op *crowd control* en spreiding van de toeristen. In deze werkgroep nemen ook de politie, KMar, de veiligheidsregio's, VNG en I&W (voor link met mobiliteit) deel.
- Met de gemeente Amsterdam is daarnaast nauw contact om de drukke van inkomende toeristen vanuit het buitenland te kunnen beheersen. Communicatie is daarbij een essentieel instrument. Ook worden de mogelijkheden om spreiding te bewerkstelligen onderzocht, bijvoorbeeld via het verminderen van de bezettingsgraad van accommodaties in bijv. centrum Amsterdam.
- Zie sheet 10 voor de maatregelen die in voorbereiding zijn.

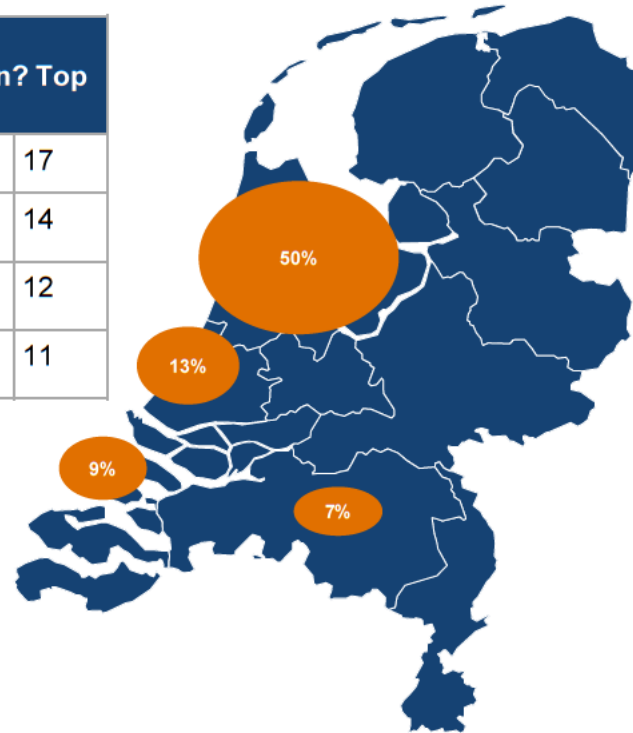
D. Openbare Ruimte en Toerisme (2): spreiding toeristen over NL

Binnenlands toerisme: gespreid over land

Waar verblijven Nederlandse toeristen? Top 4 provincies (%)	
Noord Holland	17
Gelderland	14
Noord- Brabant	12
Limburg	11

Buitenlands toerisme: geconcentreerd in/rond Amsterdam en langs de kust

Waar verblijven buitenlandse toeristen? Top 4 provincies (%)	
Noord Holland (vooral Amsterdam)	50
Zuid Holland	13
Zeeland	9
Noord- Brabant	7

Waar komen buitenlandse toeristen vandaan? (%)	
Totaal EU + VK	73
- w.v. Duitsland	36
- w.v. VK	10
Amerika	11
Azië	7

D. Openbare Ruimte en Toerisme (3)

Gevraagd besluit 6: de MCCb stemt in met de uitwerking van onderstaande maatregelen door de werkgroep Openbare Ruimte richting 15 juni.

	Knelpunt	Acties (groen = uitvoerbaar/handhaafbaar oranje = moet nader onderzocht worden)
1	Amsterdam	Er is al een <i>crowd management</i> -systeem op enkele drukke plekken in de stad. Onderzocht wordt of het ook op andere plaatsen (zoals stadsparken) kan, en of het zo kan worden ingezet dat het publiek kan zien hoe druk het ergens is.
		Actieve communicatie naar buitenland, airliners en andere reisaanbieders (bustouoperators etc.) dat aanbod toerisme Amsterdam beperkt is
		Sturen op gebruik van hotels en vakantieverblijf om lokale hotspots te voorkomen (behoeft nadere juridische analyse).
		Gezocht wordt naar andere mogelijkheden om drukte te voorkomen en veilige afstand beter te kunnen handhaven, zoals reserveringsplicht met postcodecriterium en aanwijzen alcoholoverlastgebied (nb: vraagt om aanpassing wet- en regelgeving)
2	Drukke op en nabij de stranden	Actieve communicatie bij drukke dagen en weekenden ("je mag naar het strand, maar ga een andere keer") Gemeenten en veiligheidsregio's kunnen stranden sluiten als de drukte te groot wordt. Dit is al een mogelijkheid.
3	Grensregio's en steden	Afspraken met trilaterale taskforce (1) om toerisme te ontmoedigen, (2) bij burgers aan te dringen op het maken van een reservering en (3) op te roepen om goed de aanwijzingen van de overheid op te volgen.
		Actieve communicatie in België en Duitsland over het toerismebeleid van NL via lokale media aldaar
4	Gemeenten met / als toeristische trekpleisters	Afspraken met deze gemeenten over eenduidige communicatie over de situatie, om toerismespreiding te bevorderen en drukte te voorkomen.
		Alle grote dagattracties (dierentuinen, pretparken, stadsattracties, musea) hebben reeds een protocol waarin staat dat er met een reserveringssysteem gewerkt wordt en waarbij bezoekers beperkt worden toegelaten, passend bij de locatie.

11.1

E. Openbaar Vervoer en Toerisme

Gevraagd besluit 7: de MCCb stemt in met de uitwerking van de onderstaande maatregelen door de werkgroep Mobiliteit richting 15 juni.

Knelpunten & Aanpak

- Af- aan reizen naar Schiphol en andere acces points via OV.
- Lokale drukte bij stranden in zonnige weekenden.
- Inkomende toeristen die er geen kennis van hebben dat het OV niet voor recreatief gebruik is.

	Knelpunten	Beschrijving (groen = uitvoerbaar/handhaafbaar oranje = moet nader onderzocht worden)
1	Inkomende toeristen die er geen kennis van hebben dat het OV niet voor recreatief gebruik is.	<p>Buitenlandse toeristen aansporen om niet het OV te gebruiken. De verwachting is dat buitenlandse toeristen uit het OV geweerd kunnen worden mits er goede communicatie is over de regels en de alternatieven zoals een huurfiets. Dit is van belang om druk op OV niet te vergroten en draagvlak onder NL bevolking te houden dat zij OV alleen gebruiken voor strikt-noodzakelijke reizen.</p> <p>Buitenlandse toeristen verbieden om het OV te gebruiken is <u>niet</u> uitvoerbaar en handhaafbaar. Ingrijpen bij te grote drukte kan wel. Veiligheidsregio's kunnen ingrijpen door dienstregeling stop te zetten, parkeerplekken en/of wegen af te zetten naar drukke gebieden.</p>
2	Lokale drukte	Via de protocollen van vakantieparken en trekpleisters worden er afspraken gemaakt over de vervoerswijze van bezoekers naar deze locaties en de spreiding hiervan in de tijd om een alternatief aan te bieden voor het OV.
3	Af- aan reizen naar Schiphol en andere acces points via OV	Met Schiphol (i.o.m. gemeente A' dam) en andere grote acces points worden er afspraken gemaakt zodat er extra afhandelingsscapaciteit gecreëerd kan worden voor bijvoorbeeld taxi's en touringcars zodat reizigers van en naar Schiphol niet met het OV hoeven te komen. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheid het vakantieverkeer binnen de perken te houden. Een belangrijk aandachtspunt is dat er langs deze weg geen extra drukte in (het centrum van) A' dam ontstaat.

F. Caribisch deel van het Koninkrijk

Gevraagd besluit 8: de MCCb stemt in met de uitwerking van de onderstaande maatregelen onder regie van de werkgroep Toerisme richting 15 juni

Knelpunten & Aanpak

- Als gevolg van COVID-19 is het toerisme volledig stil gevallen. De eilanden zijn succesvol geweest in hun COVID-aanpak (vergaande maatregelen/lock down): het aantal besmettingen en overledenen is beperkt. De eilanden willen het toerisme graag snel opstarten.
- Toerisme is een belangrijke inkomstenbron. Krimp economie 15-25%, deviezenvoorraad slinkt, werkloosheid +40%, zorgelijke toename armoede.
- Saba en Sint Eustatius zijn enkel bereikbaar via Sint Maarten. Ook de bereikbaarheid van Bonaire hangt sterk samen met Aruba en Curaçao.

	Acties	Beschrijving (groen = uitvoerbaar/handhaafbaar oranje= moet nader onderzocht worden)
1	Samenloop met Europees NL	Actieve communicatie en voorlichting over mogelijkheden van 'binnenlands' toerisme naar Caribisch Nederland
		Afspraken met KLM over verhogen (of verlagen) vliegfrequentie (gebeurt al iom VWS en IenW via LCCC)
2	Reisadvies	Caribische Nederland (en Caribisch Landen) opnemen in reisadvisering BZ (nu niet het geval)
		Inzet om vliegverbinding naar St Maarten op 1 juli te herstellen in overleg met Frankrijk
3	Onderlinge bereikbaarheid	
		Beoogd is vanaf 15 juni weer vluchten te laten gaan tussen Aruba, Curaçao, Bonaire (benedenwindse eilanden).
		Afspraken met Sint Maarten en lokale vluchtmaatschappijen over hub-functie naar Sint Eustatius en Saba.

11.1

11

G. Overige aandachtspunten

Gevraagd besluit 9: de MCCb stemt in met de uitwerking van de onderstaande aandachtspunten onder regie van de werkgroep Toerisme richting 15 juni

Capaciteit van testen en bron- en contactonderzoek (BCO)

Gedurende de vakantieperiode kan de druk op testen en BCO verhoogd worden doordat er mogelijk meer besmettingen plaats gaan vinden en omdat BCO vaker een internationaal of multiregionaal karakter heeft. De impact hiervan is moeilijk in te schatten, maar er moet rekening gehouden worden met opschaling bij GGD-en in vakantie regio's en RIVM.

Plan B als inreisverbod EU niet verlengd wordt

De beslissing over een verlenging van het inreisverbod van buiten Schengen/EU/VK (loopt nu op 15 juni af, kan verlengd worden met 30 dagen) wordt genomen op EU-niveau. Dit is nog omgeven met onzekerheden. Ondertussen moet worden voorbereid wat er gebeurt met passagiers van buiten EU/Schengen/VK als het inreisverbod toch komt te vervallen. Het nationaal sluiten van het luchtruim voor vluchten vanuit deze landen is waarschijnlijk niet realiseerbaar. De KMar heeft reeds een handelingsprotocol op basis van het EU-inreisverbod dat snel aangepast kan worden.

Gezondheidsverklaringen en passenger locator forms

Op dit moment vullen reizigers uit hoog-risicogebieden een gezondheidsverklaring in voordat ze mogen vliegen. Indien ze aangeven klachten te hebben, worden ze niet toegelaten op de vlucht. Daarnaast vullen passagiers passenger locator forms in, waarmee eenvoudiger te achterhalen is op welke stoel zij in het vliegtuig zaten en welke reizigers in de buurt zaten, hetgeen kan helpen bij BCO. Op dit moment wordt onderzocht of het gewenst en praktisch mogelijk is (voor luchtvaartmaatschappijen en GGD Kennemerland) om dit verder uit te breiden naar alle landen met een negatief reisadvies. Het RIVM brengt op dit onderdeel nog advies uit. Daarnaast wordt ook gekeken of dit gewenst en mogelijk is voor andere vervoersopties.

Bijlage: 'Social Distancing' in de Luchtvaart (1)

Algemene maatregelen toegang luchthaven

In het algemeen richten alle internationale partijen zich bij toegang tot luchthavens op een set aan maatregelen om verspreiding van het COVID virus te voorkomen:

- Actieve informatieverspreiding aan passagiers en crew over het verbod van deelname aan het vervoer indien iemand symptomatisch is of recent contact met mogelijke patiënten geeft plaatsgevonden;
- Een vorm van triage, bijvoorbeeld door middel van een verklaring;
- Operationele maatregelen zoals toegangsbeperking, flow management, extra hygiënemaatregelen en schoonmaakprotocollen;
- Sociale distancing (waar mogelijk) in het bijzonder tijdens check-in, security checks en (pre-) boarding in combinatie met:
  - o Actieve promotie etiquette bij niezen/hoesten;
  - o Extra persoonlijke beschermingsmiddelen zoals mondkapjes.

Bezettingsgraad

In de internationale context wordt geen maximale bezettingsgraad (zoals bijvoorbeeld 40% in OV), gehanteerd in de adviezen van ICAO, EASA of IATA, noch wordt een specifieke bezetting geadviseerd.

Positie luchtvaartindustrie/IATA omtrent social distancing aan boord

Voor de bepaling van afstandsmaatregelen in het vliegtuig wordt door de luchtvaartindustrie in algemene zin aangegeven dat strikte toepassing van de 1,5 meter norm aan boord minder inpasbaar, niet economisch haalbaar en niet nodig is, gezien een aantal risico beperkende omgevingsfactoren:

- Droge lucht in het vliegtuig
- Risicobeperking door actieve filtering, dit wordt mede ondersteund door informatie van de producenten
- Top/down luchtverversing en geen circulaire beluchting;
- Hoge stoelen waardoor er een barrière aan de voorkant van een stoel is;
- Dezelfde richting waarin passagiers zitten (minimale face to face interactie).

Bijlage: ‘Social Distancing’ in de Luchtvaart (2)

Advies EASA social distancing aan boord

De Europese luchtvaartautoriteit EASA heeft zijn medische richtlijnen vertaald naar operationele adviezen aan luchtvaartmaatschappijen. EASA geeft specifiek voor de social distancing aan boord aan dat dit geadviseerd wordt mits “operationeel mogelijk gezien het aantal passagiers, de configuratie of andere operationele beperkingen. Indien niet mogelijk ten alle tijden strikte handhygiëne, hygiëne etiquette en een medisch mondkapje voor personeel en passagier”. Mede op basis van het EASA advies hebben luchtvaartmaatschappijen een groot aantal maatregelen genomen: versterking van de soort filtering (hospital grade air), een hogere ventilatiegraad waar mogelijk en social distancing aan boord waar mogelijk, in combinatie met:

- Actieve promotie etiquette bij niezen/hoesten;
- Hygiënemaatregelen en schoonmaakprotocollen;
- Extra persoonlijke beschermingsmiddelen zoals mondkapjes;
- Minder verplaatsing in de cabine en minder interacties met personeel.

Advies RIVM

Het RIVM heeft op verzoek van de luchtvaartsector onderzocht of deze maatregelen voldoende zijn om veilig te blijven vliegen. Het RIVM concludeert dat er duidelijke richtlijnen beschikbaar zijn en dat de risico's op een besmetting van vliegend personeel beperkt worden door goede ventilatie en luchtfiltersystemen in vliegtuigen. Het RIVM geeft wel aan dat “maximale spreiding” van passagiers dient te worden nagestreefd

Beschikbare informatie over besmetting aan boord

Ten tijde van het verschijnen van het EASA document was er geen enkel geval bekend van on-board besmetting. Zeer recent is er bij ICAO/CAPSCA 1 geval van besmetting aan boord gedocumenteerd bij een symptomatische persoon.